

Kandidato (-ės) grupės ir eilės numeris egzamino vykdymo protokole _____

Vardas ir pavardė _____

ISTORIJA

2010 m. valstybinio brandos egzamino užduotis
Pakartotinė sesija

2010 m. birželio 30 d.

Trukmė – 2,5 val. (150 min.)

NURODYMAI

1. Gavę užduoties sąsiuvinį bei atsakymų lapą pasitikrinkite, ar juose nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
2. Užrašykite savo grupės ir eilės numerį, vardą bei pavardę nurodytoje vietoje ant šio užduoties sąsiuvinio viršelio. Įsitikinkite, kad atsakymų lapas pažymėtas lipduku, kurio numeris sutampa su jūsų eilės numeriu.
3. Atlikdami užduotį galite naudotis **TIK tamsiai mėlyna** spalva rašančiu rašikliu.
4. Atsakymus į užduoties klausimus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei neabejojate dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape. **Vertintojams bus pateikiamas tik atsakymų lapas!**
5. Saugokite atsakymų lapą (neįplėškite ir nesulamdykite), nesinaudokite trintuku ir koregavimo priemonėmis. Sugadintuose lapuose įrašyti atsakymai nebus vertinami.
6. Bendrojo kurso klausimai pažymėti **B→**.
7. Stenkitės atsakyti į kuo daugiau klausimų, neatsižvelgdami į tai, pagal kokio kurso (bendrojo ar išplėstinio) programą dalyko mokėtės mokykloje.
8. Pasirinktus atsakymus į klausimus su pasirenkamaisiais atsakymais pažymėkite kryželiu atsakymų lape (žymėkite tik vieną atsakymo variantą). Jei pažymėsite daugiau kaip vieną atsakymo variantą, tas klausimas bus vertinamas 0 taškų. Suklydę atsakymą galite pataisyti atsakymų lape nurodytoje vietoje.
9. **Atsakymai, kurie pažymėti neaiškiai, išeina už skirto langelio ribų ar taisyti, bus įvertinti 0 taškų.**
10. **31–65** klausimų **išsamius** atsakymus įrašykite tam skirtoje atsakymų lapo vietoje.
11. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
12. Pasibaigus egzaminui, užduoties sąsiuvinį galėsite pasiimti.

Linkime sėkmės!

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

Kiekvieno iš 1–30 klausimų teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

1–20 klausimai parengti pagal bendrojo kurso programą, 21–30 klausimai – pagal išplėstinio kurso programą.

B→ 01. Kurios valstybės kariuomenę sumušė Aleksandras Makedonietis?

- A Frankų karalystės.
- B Kijevo Rusios.
- C Persijos karalystės.
- D Romos imperijos.

B→ 02. Pagal 1919 m. Versalio taikos sutartį Vokietija:

- A buvo padalyta į keturias okupacines zonas;
- B neteko teisės laikyti didesnę nei 100 tūkst. kariuomenę;
- C prarado visas Rytų Prūsijos žemes;
- D turėjo atiduoti žemes Lenkijai iki Oderio ir Neisės.

B→ 03. B. Musolinio valdomoje Italijoje buvo:

- A bendradarbiaujama su Katalikų bažnyčia;
- B įtvirtinta dvipartinė sistema;
- C naikinama privati nuosavybė;
- D propaguojamas proletarinis internacionalizmas.

B→ 04. Nacistinėje Vokietijoje:

- A išliko daugiapartinė sistema;
- B propaguotas rasizmas;
- C skatintas¹ ateizmas;
- D vykdyta nacionalizacija.

B→ 05. Kuris politikas pasakė šią kalbą?

„Aš esu įsitikinęs savo pradėtų demokratinių reformų istoriniu teisingumu. Jos turi būti įvertintos teisingai. Visuomenė tapo laisva, jinai išsilaisvino politiškai bei dvasiškai. Tai pagrindinis iškovojimas, kurio mes dar nesuvokėme, nes dar neišmokome naudotis laisve.“

- A Brežnevas.
- B Chruščiovas.
- C Gorbačiovas.
- D Stalinas.

¹ skatintas – поощряемый – zachęcany

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

- B→ 06.** N. Chruščiovo valdymo metais Sovietų Sąjungoje:
- A** iš lagerių paleista daug kalinių;
 - B** nustota¹ persekioti disidentus;
 - C** panaikintos nomenklatūros privilegijos;
 - D** pradėta vykdyti kolektyvizacija.
- B→ 07.** Steigiamasis Seimas Lietuvos Prezidentu išrinko:
- A** Joną Basanavičių;
 - B** Kazį Grinių;
 - C** Antaną Smetoną;
 - D** Aleksandrą Stulginskį.
- B→ 08.** Lietuvoje parlamentinio valdymo metais (1920–1925 m.):
- A** įgyvendintas privalomas vidurinis mokymas;
 - B** įsitvirtino valdžioje krikščionys demokratai;
 - C** suvaržyta² Katalikų bažnyčios veikla;
 - D** uždrausta socialdemokratų partija.
- B→ 09.** Lietuvoje Antano Smetonos (1926–1940 m.) valdymo metais:
- A** įvesta nacionalinė valiuta – litas;
 - B** panaikintas nedarbas;
 - C** suklestėjo tautinė kultūra;
 - D** suvaržyta emigracija.
- B→ 10.** Lietuvoje nacių okupacijos metais (1941–1944 m.):
- A** panaikinta cenzūra;
 - B** pradėta sovietizacija;
 - C** uždarytas Vilniaus universitetas;
 - D** valstiečiai buvo varomi į kolūkius.
- B→ 11.** Lietuvoje 1946–1953 metais:
- A** dauguma kitataučių kūrėsi kaimuose;
 - B** palikta privati žemės nuosavybė;
 - C** pradėtas industrializacijos procesas;
 - D** vyko nuolatinė emigracija į Vakarus.
- B→ 12.** Lietuvoje 1985–1988 metais:
- A** įsitvirtino daugiapartinė sistema;
 - B** įsivyravo privatinė nuosavybė;
 - C** prasidėjo pirmosios viešos demonstracijos;
 - D** smarkiai išaugo nedarbas.

¹ nustota – прекращено – przestano

² suvaržyta – ограничена – ograniczona

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

- B→ 13.** 1990 m. kovo 11-osios Nepriklausomybės aktą priėmė:
- A** Aukščiausioji Taryba – Atkuriamasis Seimas;
 - B** Lietuvos laikinoji vyriausybė;
 - C** Lietuvos Taryba;
 - D** Steigiamasis Seimas.
- B→ 14.** Kas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją svarsto ir priima Konstitucijos pataisas?
- A** Konstitucinis Teismas.
 - B** Prezidentas.
 - C** Seimas.
 - D** Vyriausybė.
- B→ 15.** Pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas:
- A** koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą;
 - B** skiria savivaldybių tarybų rinkimus;
 - C** suteikia aukščiausius karinius laipsnius;
 - D** teikia malonę nuteistiesiems.
- B→ 16.** Kuris cenzas yra taikomas Prezidentui pagal žemiau pacituotą 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 78 straipsnį?
„Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis pagal kilmę, ne mažiau kaip trejus pastaruosius metus gyvenęs Lietuvoje, jeigu jam iki rinkimų dienos yra suėję ne mažiau kaip keturiasdešimt metų ir jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu“.
- A** Išsilavinimo.
 - B** Lyties.
 - C** Sėslumo.
 - D** Turto.
- B→ 17.** Kuris iš šių požymių yra paprastai būdingas autoritariniam valdymui?
- A** Neribojama politinių partijų veikla.
 - B** Kontroliuojamas privatus piliečių gyvenimas.
 - C** Leidžiama nepolitinių bendrijų veikla.
 - D** Nevaržomos politinės piliečių teisės.
- B→ 18.** Kuris iš šių reiškinių yra būdingas totalitarizmui?
- A** Laisvi rinkimai.
 - B** Nuosavybės neliečiamumas.
 - C** Sąžinės laisvė.
 - D** Teroro politika.

NĖPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

- B→ 19.** Kuri iš šių valstybių nėra JTO Saugumo Tarybos nuolatinė narė?
- A Japonija.
 - B Jungtinė Karalystė.
 - C Kinija.
 - D Prancūzija.
- B→ 20.** Esant daugumos atstovavimo rinkimų sistemai:
- A paprastai įsigali didelės partijos;
 - B rinkėjai balsuoja ne už konkretų asmenį, o už partiją;
 - C turi būti sudarytos daugiamandatės apygardos;
 - D visada susiklosto¹ daugiapartinė sistema.
- 21.** Kuris iš šių reiškinų yra kryžiaus žygių padarinys?
- A Kijevo Rusia priėmė krikštą.
 - B Susikūrė pirmosios europiečių kolonijos Amerikoje.
 - C Susikūrė Šventoji Romos imperija.
 - D Sustiprėjo Venecijos ir Genujos miestai.
- 22.** Kuri iš šių valstybių XX a. ketvirtajame dešimtmetyje pirmoji pradėjo atvirą karinę agresiją?
- A Italija.
 - B Japonija.
 - C SSRS.
 - D Vokietija.
- 23.** V. Lenino vadovaujami bolševikai Rusijoje 1917–1924 metais:
- A išlaikė daugumą valstybės Dūmoje;
 - B nuvertė caro valdžią;
 - C pradėjo masinę kolektyvizaciją;
 - D sudarė separatinę taiką su Vokietija.
- 24.** Kurioje eilutėje istoriniai įvykiai surašyti teisinga chronologine tvarka?
- A Austrijos anšliusas, Miuncheno susitarimas, Klaipėdos užgrobimas.
 - B Austrijos anšliusas, Klaipėdos užgrobimas, Miuncheno susitarimas.
 - C Miuncheno susitarimas, Austrijos anšliusas, Klaipėdos užgrobimas.
 - D Miuncheno susitarimas, Klaipėdos užgrobimas, Austrijos anšliusas.
- 25.** 1905–1907 m. Lietuvos visuomenė, gindama savo tautinius interesus:
- A boikotavo rinkimus į Didįjį Vilniaus Seimą;
 - B kovojo dėl spaudos draudimo panaikinimo;
 - C organizavo streikus, mitingus, rašė peticijas;
 - D stojo į ginkluotą kovą prieš okupacinę valdžią.

¹ susiklosto – складывается – ukladasi

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

26. Lietuvoje 1926–1938 metais:
- A krizės metu buvo devaluotas litas;
 - B pradėjo vyrauti pramoninis ūkis;
 - C valstybės biudžetas buvo nuolat deficitinis;
 - D vyriausybė skatino stambių bendrovių kūrimąsi.
27. Kuris iš šių reiškinių būdingas ir autoritarizmui, ir totalitarizmui?
- A Agresija prieš užsienio valstybes.
 - B Masinės represijos.
 - C Privačios nuosavybės panaikinimas.
 - D Spaudos cenzūra.
28. Kuris iš šių dokumentų **nėra** Lietuvos Respublikos Konstitucijos sudedamoji dalis?
- A 1991 m. vasario 11 d. Konstitucinis įstatymas „Dėl Lietuvos valstybės“.
 - B 1992 m. birželio 8 d. Konstitucinis aktas „Dėl Lietuvos Respublikos nesijungimo į postsovietines Rytų sąjungas“.
 - C 1996 m. gruodžio 19 d. „Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas“.
 - D 2004 m. liepos 13 d. Konstitucinis aktas „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“.
29. Pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją Lietuvos Prezidentas kartu su Vyriausybe:
- A skiria ir atleidžia kariuomenės vadą;
 - B skiria valstybinius apdovanojimus;
 - C teikia Seimui biudžeto įvykdymo apyskaitą;
 - D vykdo užsienio politiką.
30. Kuris iš šių reiškinių būdingas šiandieninei Lietuvai?
- A Atsisakyta vykdyti restituciją.
 - B Įtvirtinta energetinė nepriklausomybė.
 - C Neįvesti progresiniai mokesčiai.
 - D Sustabdytas privatizacijos procesas.

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

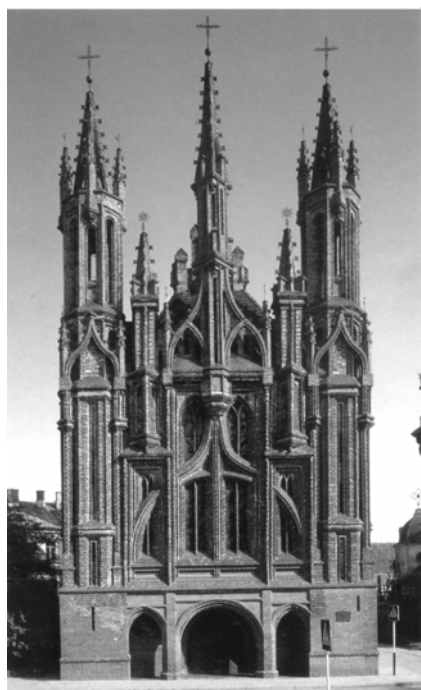
(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

Į bendrojo kurso (31–40) klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B, C ir D.

Šaltinis A (*Iš istorijos vadovėlio*)

Krikščionybės [...] įvedimas Lietuvoje apskritai turėjo teigiamą reikšmę. Per mokyklą ir raštą krikščionybė platinoma Lietuvoje tai, kas buvo sukurta antikos ir viduramžių. Krikščionybė įsivedusią Lietuvą pripažino Europos šalis. [...] Ne ordinas, o Lietuva tapo katalikybės atrama Rytuose. Katalikybės įvedimas Lietuvoje sužlugdė vokiečių feodalų agresijos idėją. Jie neteko moralinio pagrindo kariauti su lietuviais [...]. Katalikybė, oficialiai paskelbta valstybine religija, stiprino valstybę. Tačiau žmonių sąmonė nelabai pasikeitė: jie ilgai garbino senuosius dievus. Lenkų dvasininkai, skelbiantys katalikų tikėjimą, nesimokė lietuvių kalbos [...], prasidėjo mūsų krašto lenkinimas.

Šaltinis B (*Šv. Onos bažnyčia*)

Šaltinis C (*Iš Vinco Kudirkos atsiminimų*)

Gavau pirmąjį „Aušros“ numerį. Žiūriu, pirmame puslapyje stovi Basanavičius. „Pranašas“, – pagalvojau tada apie Basanavičių jau lietuviškai. Ėmiau skubiai vartyti „Aušrą“ ir... nebeatmenu jau visko, kas paskui su manim darėsi... Tiek pamenu, kad atsistojau, nuleidau galvą, nedrįsdamas pakelti akių į sienas savo kambarėlio... Rodos girdėjau Lietuvos balsą, sykiu apkaltinantį, sykiu atleidžiantį: o tu, paklydėli¹, kur iki šiol buvai? Paskui pasidarė man taip graudu, kad apsikniaubęs² ant stalo apsiverčiau. Gaila man buvo tų valandų, kurios negražinamai išbrauktos iš mano gyvenimo, ir gėda, kad taip ilgai buvau apgailėtina pagedėliu³. Paskui pripildė mano krūtinę rami, smagi šiluma, ir, rodos, naujos pajėgos pradėjo rasti⁴ [...]. Pasijutau lietuviu esąs...

Šaltinis D (*Iš Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos*)

Prieš 30 metų ateistinė valdžia Lietuvoje pradėjo atvirą, grubų ir atkaklų karą prieš tikinčiuosius [...] 1945–1946 metais beveik visose Lietuvos bažnyčiose dar buvo laikoma įprastais reiškiniais vaikų bažnytiniai chorai, moksleivių pamaldos [...], vaikų katekizacija ir tikybos pamokos bažnyčioje pagal klases. Tačiau jau tada šią tikinčiųjų ir Bažnyčios „toleranciją“ daug kas suprato kaip tylą prieš didelę audrą. Tos audros ilgai laukti neteko. Netrukus buvo suimti beveik visi Lietuvos vyskupai [...], prasidėjo bažnyčių uždarinėjimai [...], vien tik Vilniuje ir Kaune buvo uždaryta apie 50 katalikų bažnyčių [...], išsprogdinti Trys Kryžiai Vilniuje [...], išsprogdintos 35 Vilniaus Kalvarijų koplyčios, tuojau pat pašalinant griuvėsius taip, kad niekas neprimintų tų koplyčių buvimo vietų.

¹ paklydėli – заблудший – zabląkany

² apsikniaubęs – уткнувшись, закрыв лицо руками – zaslaniając twarz rękoma

³ pagedėliu – бесстыдником – bezwstydnikiem

⁴ rasti – появляться – rojawiać się

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

- B→ 31.** Šaltinyje A minimas krikščionybės „įvedimas Lietuvoje“. Kelintais metais ir kuriai šaliai tarpininkaujant Lietuva priėmė krikštą?

Juodraštis

Metai Šalis

(2 taškai)

- B→ 32.** Remdamiesi šaltiniu A, išskirkite kultūrinį ir politinį krikščionybės įvedimo Lietuvoje padarinį.

Juodraštis

Kultūrinis padarinys

Politinis padarinys

(2 taškai)

- B→ 33.** Įvardykite šaltinyje B pavaizduotos bažnyčios architektūros stilių. Nurodykite vieną šio stiliaus bruožą.

Juodraštis

Stilius

Bruožas

(2 taškai)

- B→ 34.** Remdamiesi šaltiniu C, nurodykite pavadinimą istorinio laikotarpio, kai buvo varžoma lietuviška spauda. Nurodykite šio laikotarpio pradžios ir pabaigos metus.

Juodraštis

Istorinis laikotarpis

Metai –

(2 taškai)

- B→ 35.** Remdamiesi šaltiniu C ir žiniomis, nurodykite, kodėl Kudirkai pasirodė, kad Basanavičius esąs pranašas. Paaiškinkite, dėl ko Kudirkai pasidarė graudu ir gėda.

Juodraštis

.....

.....

(2 taškai)

- B→ 36.** Kokį poveikį „Aušros“ laikraštis padarė Kudirkos pasaulėžiūrai (šaltinis C)? Koks procesas prasidėjo lietuvių visuomenėje pasirodžius šiam laikraščiui?

Juodraštis

Poveikis

Procesas

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

B→ 37. Remdamiesi žiniomis, pasirinktinai nurodykite du Kudirkos nuopelnus Lietuvai.*Juodraštis*

1.
2.

(2 taškai)

B→ 38. Šaltinyje D aprašomi du laikotarpiai, kuriais Katalikų bažnyčios padėtis Lietuvoje buvo skirtinga. Apibūdinkite kiekvieną iš šių laikotarpių.*Juodraštis*

1.
2.

(2 taškai)

B→ 39. Šaltinyje D nurodyti šventų vietų naikinimo faktai. Paaiškinkite, kodėl jos buvo naikinamos. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kaip dabartinė Lietuvos valstybė pasielgė su nuniokotomis vietomis.*Juodraštis*

-
-

(2 taškai)

B→ 40. Remdamiesi pateiktais šaltiniais, išskirkite dvi dvasines vertybes, kurias Lietuva išsaugojo per praeitą tūkstantmetį.*Juodraštis*

1.
2.

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

*/ 41–48 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B, C ir D.***Šaltinis A** (*Iš VIII a. susitarimo*)

Kęsdamas nuolatinį nepriteklių, visur ieškodamas ir negalėdamas rasti uždarbio, kreipiausi į jūsų galybės dievobaimingumą, idant jūs duotumėt man kaip prekarijų žemės, kurią galėčiau dirbti jūsų dvare [...]. Jūsų galybė sutiko patenkinti mano prašymą. Todėl savo prekariniu raštu pasižadu niekad nerodyti jokio pasipriešinimo ir nedaryti nuostolio minėtoms jūsų žemėms, bet visame kame elgtis žiūrėdamas jūsų naudos. Dešimtinės ir kitus mokesčius [...] pasižadu mokėti kasmet. O jeigu [...] drįsčiau pažeisti ką iš pažadų, jūs turėsite visišką teisę išvaryti mane iš minėtųjų žemių ir valdyti jas pagal savo teises.

Šaltinis B (*Iš Žano Ibelino knygos*)

Jei kas nors [...] stoja aukščiausiojo karalystės senjoro vasalinėn priklausomybėn, jis turi atsiklaupiti prieš šį ir tarti jam: „Sire [Jūsų didenybe], štai aš tampu jūsų artimiausiu vasalu už tokį ir tokį feodą.“ [...] Niekas negali pripažinti daugiau kaip vienos artimos vasalinės priklausomybės. [...] Tarp senjoro ir vasalo nėra nieko, išskyrus ištikimybę, ir šią ištikimybę jie turi kruopščiai ir abipusiškai saugoti [...]. Vasalai turi atlikti savo senjorui [...] tarnybą, jo iškviesti, raiti ir apsiginklavę visose karalystės vietose [...].

Šaltinis C (*Iš taisyklių, nustatytų Briuselio gelumbės gamintojams XIV a.*)

4. Joks šukuotojas negali šukuoti, jeigu jo šukos nuo šiolei neturi 21 danties, antraip jam gresia 20 su pabauda ir šukų konfiskacija.

5. Jokia šukuotoja negali šukuoti už Briuselio ribų, antraip jai gresia 20 su pabauda ir šukų konfiskacija; visa tai pameistrio, kuris ją apskundė, naudai.

8. Audėjas, turintis darbo ir einantis išgerti dienos metu, turės sumokėti 4 svarus.

Kiekvienas mokinys vėlėjas¹, norįs išmokti šį amatą, turi sumokėti [...] vieną senąjį ekiu.

Šaltinis D (*Iš istorinio veikalo „Moteris Katedrų laikais“*)

Vienuolių dėka susidaro žmonijos ateičiai svarbus įgūdis skaityti tyliai, vien akimis. Antikos laikais visuomet buvo skaitoma balsu. Šv. Augustinas didžiai nustebė išvydęs savo draugą Šv. Ambraziejų, Milano vyskupą, skaitantį tylomis. Jei nebūtų atrastas šitoks skaitymo būdas, abi taisyklės – privalomo skaitymo ir privalomo tylėjimo – diametraliai prieštarautų viena kitai. Taigi skaitymo atskyrimas nuo kalbėjimo yra vienuolių dovana ateities kartoms. [...] Vandens malūnų paplitimas X–XIII a. buvo galbūt žymiausia ir nuostabiausia iš visų tuo metu pasiektos technikos pažangos rūšių. Vandens malūnai ne tik mala javus, [...] bet ir spaudžia alyvų aliejų, velia gelumbę, kala geležį [...]. Pakinktus² sugalvota pritvirtinti prie arklio pečių. Klasikinė antika nežinojo šio racionalaus būdo. Pavalkai iš tiesų buvo išradingumo šedevras: juk jie leido perkelti krūvį nuo gyvulio kaklo ant jo pečių. Pavalkus³ pradėta naudoti tik apie VIII a. Greitesnis už jautį, kinkomas pavalkais arklys pajėgia pervežti dešimtkart už save sunkesnę krovinį. [...] Drauge sugalvota kaustyti arklius ir kinkyti juos vorele. [...] Dūmtraukis išrastas XI a. Kaip buvo galima taip ilgai gyventi be dūmtraukio?

¹ vėlėjas – валяльщик, специалист по изготовлению из шерсти – specjalista w dziedzinie wyrobu filcu (wojłaku)

² pakinktus – упряжь, сбрую – ugrzaz

³ pavalkus – хомут – chomut

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

41. Įvardykite socialinę grupę, kuri gaudavo žemę kaip prekariumą. Remdamiesi šaltinio A turiniu, nurodykite du įsipareigojimus, už kuriuos buvo duodama žemės.

Juodraštis

Socialinė grupė

Įsipareigojimai

1.

2.

(2 taškai)

42. Į kokią socialinę padėtį patekdavo asmuo, pasirašęs prekarinį raštą? Remdamiesi šaltiniu A ir žiniomis, nurodykite dvi aplinkybes, kurios vertė tokius raštus pasirašyti.

Juodraštis

Socialinė padėtis

Aplinkybės

1.

2.

(2 taškai)

43. Nurodykite abipusius įsipareigojimus, kuriais buvo paremti senjoro ir vasalo santykiai (šaltinis B). Paaiškinkite, kuo šie santykiai iš esmės skyrėsi nuo prievolių, gavus prekariumą.

Juodraštis

Senjoro įsipareigojimai

Vasalo įsipareigojimai

Paaiškinimas

.....

(2 taškai)

44. Kurios gamybinės organizacijos ypatybės aprašytos šaltinyje C? Paaiškinkite, kokio pagrindinio tikslo siekta nuodugniai reglamentuojant gamybinę veiklą.

Juodraštis

Organizacija

Tikslas

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

45. Kuri visuomeninė sankloda (santvarka) atsispindi šaltiniuose A, B ir C? Nurodykite du šios sanklodos bruožus.

Juodraštis

Sankloda

1.

2.

(2 taškai)

46. Remdamiesi šaltiniu D, nurodykite tris viduramžių kultūros ir civilizacijos naujoves. Kokį poveikį kiekviena iš jų padarė tolesnei Europos raidai?

Juodraštis

Naujovė Poveikis.....

.....

Naujovė Poveikis.....

.....

Naujovė Poveikis.....

.....

(3 taškai)

47. Nurodykite viduramžiais atsiradusius mokslo pasiekimus ir valstybės valdymo pokyčius nepaminėtus šaltinyje D. Paaiškinkite jų svarbą tolesnei Europos raidai.

Juodraštis

Mokslo pasiekimai

Paaiškinimas

.....

Valdymo pokyčiai

Paaiškinimas

.....

(2 taškai)

48. Remdamiesi pateiktais šaltiniais ir žiniomis, nurodykite du reiškinius, būdingus tiek viduramžiams, tiek senovės istorijai.

Juodraštis

1.

2.

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

/ 49–57 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B ir C.

Šaltinis A (Iš Norman Davies knygos „Europa“)

Vienos kongrese, susirinkusiame po Vaterlo mūšio, vyravo blaivesnės nuotaikos. [...] Kongreso dalyviai vengė net menkiausios rizikos. Buvo nusiteikę visų pirma atstatyti monarchijos teises – šiai šventajai institucijai revoliucija kėlė didžiausią pavojų. Taip darydami jie mažai paisė demokratinių ir nacionalinių interesų, o savo nesutarimus išsprendė patenkinti nepatenkintųjų pretenzijas nugalėtųjų sąskaita. [...]

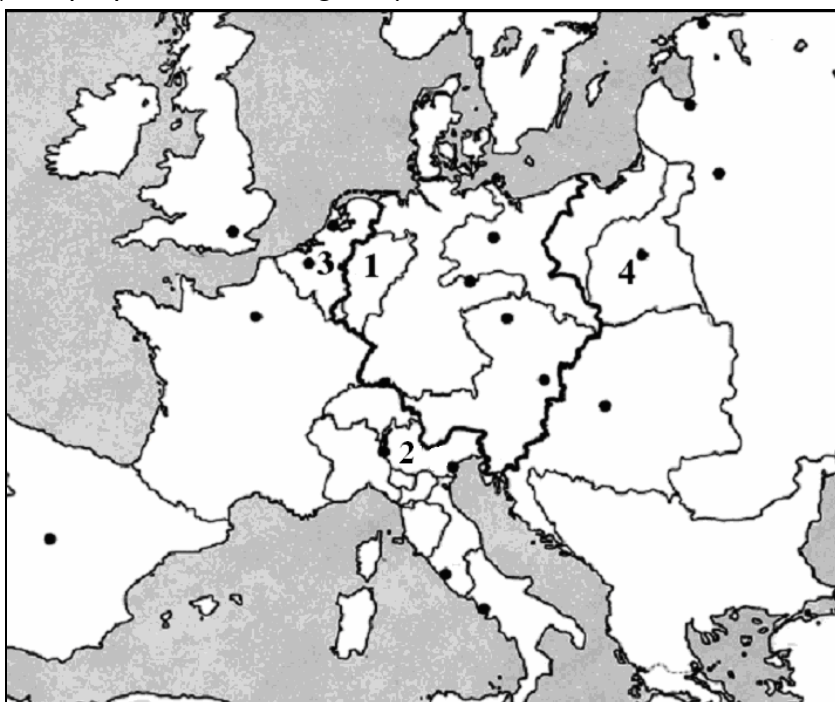
Taigi susitarimų dvasia buvo daugiau negu konservatyvi: faktiškai tai mėginimas laikrodžio rodyklę pasukti atgal. Susitarimo tikslas – neleisti pasikeisti pasauliui, kuriame kaitos jėgas pavyko sulaikyti tik vargais negalais. [...] Riba tarp pasikeitimų ir stagnacijos buvo tokia neryški, kad nugalėtojams kėlė siaubą net menkiausia nuolaida. Su įtarimu buvo žiūrima net į ribotas, nuosaikias reformas.

Šaltinis B (Iš Henry Kissinger veikalo „Diplomatija“)

Sukurti visuotinę galių pusiausvyrą¹ pasirodė gana paprasta. [...] Kadangi tautų apsisprendimo idėja dar nebuvo gimusi, jiems nėmaž nerūpėjo iš Napoleono atkovotose teritorijose išskirti tautiškai vientisas valstybes. Austrija buvo sustiprinta Italijos, Prūsija – Vokietijos sąskaita. Olandijos respublika gavo Austrijos Nyderlandus (didžiąją dabartinės Belgijos). Prancūzija neteko visų užkariautų žemių ir grįžo už ikirevoliucinių „senųjų sienų“. Rusija gavo svarbiausiąją Lenkijos dalį. (Laikydamosi nuostatos neturėti Europos žemyne jokių valdų, Didžioji Britanija pasitenkino Gerosios Vilties kyšuliu Afrikos pietuose.)

[...] Ryšys tarp galių pusiausvyros ir teisėtumu grindžiamo bendrumo atsispindėjo dviejuose dokumentuose: Keturių sąjungos [...] ir Šventosios sąjungos [...]. Šventoji Sąjunga sutelkė konservatyviuosius monarchus kovai su revoliucija, bet kartu įpareigojo juos veikti tik bendromis jėgomis.

Šaltinis C (Europa po Vienos kongreso)

¹ galių pusiausvyrą – равновесие сил – równowaga sił

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

49. Šaltinyje A minimas Vaterlo mūšis. Nurodykite tris valstybes, kurios jame kovėsi. Paaškininkite šio mūšio reikšmę.

Juodraštis

Valstybės

Paaškininkimas

(2 taškai)

50. Remdamiesi šaltiniais A ir B, nurodykite du tikslus, kurių siekė Vienos kongreso dalyviai.

Juodraštis

Šaltinis A

Šaltinis B

(1 taškas)

51. Šaltinyje B minima Keturių sąjunga ir Šventoji sąjunga. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, įvardykite valstybes, kurios sudarė šias sąjungas.

Juodraštis

Keturių sąjunga

Šventoji sąjunga

(2 taškai)

52. Remdamiesi žemėlapiu ir šaltiniu B, įvardykite teritorijas, pažymėtas skaičiais 1 ir 2. Nurodykite, kurioms valstybėms atiteko šios teritorijos.

Juodraštis

Teritorija 1 Valstybė

Teritorija 2 Valstybė

(2 taškai)

53. Remdamiesi žemėlapiu ir šaltiniu B, įvardykite teritorijas, pažymėtas skaičiais 3 ir 4. Apibūdinkite, kaip buvo valdomos šios teritorijos.

Juodraštis

Teritorija 3 Apibūdinimas

.....

Teritorija 4 Apibūdinimas

.....

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

54. Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite, kokių dviejų Europoje kilusių raidos tendencijų nepaisė didžiosios valstybės. Paaiškinkite, kokią reikšmę kiekviena iš šių tendencijų turėjo tolesnei Europos raidai.

Juodraštis

Tendencija Paaiškinimas

.....

Tendencija Paaiškinimas

.....

(2 taškai)

55. Palyginę šaltinius A ir B, įvardykite procesą, kurį šaltinių autoriai vertina skirtingai. Paaiškinkite, ku skiriasi šis vertinimas.

Juodraštis

Procesas Paaiškinimas

.....

(2 taškai)

56. Remdamiesi šaltiniu B, nurodykite, koks buvo Šventosios sąjungos tikslas. Pateikite vieną pavyzdį, rodantį, kaip šį tikslą Sąjungos narės įgyvendino.

Juodraštis

Tikslas Pavyzdys

.....

(2 taškai)

57. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite du teigiamus Vienos kongreso darbo rezultatus. Kiekvieną iš jų trumpai apibūdinkite.

Juodraštis

Rezultatas Apibūdinimas

.....

Rezultatas Apibūdinimas

.....

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

/ 58–65 klausimus atsakykite remdamiesi šaltiniais A, B, C, D ir E.

Šaltinis A (*Iš N. Chruščiovo pranešimo partijos XX suvažiavimui*)

Kovodamas už visokeriopą komunistų ir visų darbo žmonių kūrybinio aktyvumo vystymą, Centro Komitetas ėmėsi priemonių plačiai išaiškinti marksistiniam-lenininiam asmenybės vaidmens istorijoje supratimui. CK ryžtingai pasisakė prieš svetimą marksizmo-leninizmo dvasiai asmenybės kultą, kuris paverčia vieną ar kitą veikėją didvyriu-stebukladariu ir tuo pat metu sumenkina partijos ir liaudies masių vaidmenį, veda į jų kūrybinio aktyvumo mažinimą. Asmenybės kulto paplitimas menkino kolektyvinio vadovavimo partijoje vaidmenį ir kartais vesdavo į rimtus trūkumus mūsų darbe.

Šaltinis B (*Iš knygos „Lietuvos suvereniteto atkūrimas 1988–1991 metais“*)

A. Sniečkus, pajutęs politines permainas, pasmerkė vadinamąsias savo ir LKP „klaidas“ ir stengėsi pasirodyti savikritiškas [...]. Kita vertus, buvo akivaizdu, kad A. Sniečkus nusikaltimus dėl represijų perkėlė TSKP vadovybei, pirmiausia J. Stalinui ir represinėms struktūroms vadovavusiam L. Berijai [...]. Dėl N. Chruščiovo vadinamojo asmens kulto demaskavimo didesnių LKP vadovybės pakitimų neįvyko. LKP CK pirmasis sekretorius A. Sniečkus nuosekliai stengėsi priderinti respublikos partinės organizacijos veiksmus prie TSKP generalinės politinės linijos. Lietuvos partinė ir tarybinė administracija greitai pajuto, kad Maskvoje visi pakeitimai daromi atsisakant tik Stalino vardo, tačiau paliekant visą jo sukurtą sistemą, ir tai užtikrino jos padėtį. A. Sniečkus, kaip jau minėjome, daugeliu atvejų fasadines Chruščiovo reformas panaudojo sustiprinti savo įtakai ir atsikratyti labiausiai odiozinių [nepriimtinių] Maskvos atsiųstų vadovų.

Šaltinis C (*Iš M. Gorbačiovo knygos „Persitvarkymas ir naujas mąstymas“*)

Tam tikrame etape – ypač tai pasidarė pastebima aštuntojo dešimtmečio antroje pusėje – atsitiko iš pirmo žvilgsnio sunkiai paaiškinamas dalykas. Šalyje pradėjo lėtėti augimo tempas, didėjo pertrūkiai ūkinėje veikloje, vienas po kito pradėjo kauptis ir didėti sunkumai, gausėti neišspręstų problemų. Visuomeniniame gyvenime atsirado vadinamosios stagnacijos ir kiti socializmui svetimi reiškiniai. Atsirado savotiškas socialinio, ekonominio vystymosi stabdymo mechanizmas. Ir visa tai atsitiko tokiomis sąlygomis, kai mokslinė techninė revoliucija atvėrė naujas ekonominės ir socialinės pažangos perspektyvas.

Susidarė gana savotiškas vaizdas: sukasi didžiulis galingos mašinos smagratis¹, o pavaros² nuo jo į darbo vietas buksuoja arba labai silpni pavariniai diržai.

Šaltinis D (*Iš A. E. Senn knygos „Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje“*)

Analitikai dar ilgai svarstys Gorbačiovo vaidmenį žlungant sovietinei santvarkai, tačiau turbūt sutiks, jog Lietuva užėmė svarbią vietą tarp jo problemų ir ypač tarp jo nesėkmių. Be abejo, kai kurie analitikai labiau būtų linkę svarstyti, kodėl Sovietų Sąjunga išsilaikė taip ilgai: „Klausimas, kurį iš tikrųjų kelia nacionalinės veiklos banga, yra ne kodėl apskritai tai nutinka, bet kodėl tai nenutiko ligi šiol.“ Vis dėlto visi turi sutikti, jog Gorbačiovas nepajėgė perkrimsti³ lietuviško riešuto.

¹ smagratis – маховик – koło zamachowe

² pavaros – передача, привод – przekładnie

³ perkrimsti – перекусить – rozgryźć

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVUO

Šaltinis E (JAV dailininko karikatūra)

Cold War – šaltasis karas.

Arms Race – ginklavimosi varžybos.

Soviet Dictatorship – sovietų diktatūra.

Eastern Europe – Rytų Europa,

Democracy – demokratija.

I Guess I'll Call It A Day – ilgainiui tai taps sėkme.

58. Remdamiesi šaltiniais A ir C, išskirkite du Sovietų Sąjungos raidos laikotarpius. Kuriame dešimtmetyje šie laikotarpiai prasidėjo?

Juodraštis

Laikotarpis dešimtmėtis

Laikotarpis dešimtmėtis

(2 taškai)

59. Remdamiesi šaltiniu A, įvardykite sovietinio gyvenimo ydą, kurią kritikavo N. Chruščiovas. Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kaip ši yda reišksė Sovietų Sąjungoje.

Juodraštis

Yda Raiška

(1 taškas)

60. Remdamiesi šaltiniu B, nurodykite du būdus, kuriais A. Sniečkus reagavo į Sovietų Sąjungoje prasidėjusias permainas. Paaiškinkite, kokio tikslo jis siekė šia savo reakcija.

Juodraštis

1.

2.

Tikslas

(2 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

61. Remdamiesi karikatūra ir žiniomis, nurodykite dvi priežastis, kurios nulėmė šaltinyje C minimus neigiamus reiškinius Sovietų Sąjungoje. Paaiškinkite, kaip šios priežastys veikė SSRS gyvenimą.

Juodraštis

1.

2.

Paaiškinimas

(2 taškai)

62. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite N. Chruščiovo ir M. Gorbačiovo pradėtų reformų panašumą ir skirtumą.

Juodraštis

Panašumas

.....

Skirtumas

.....

(2 taškai)

63. Remdamiesi šaltiniu D ir žiniomis, nurodykite dvi priežastis, kodėl, anot autoriaus, M. Gorbačiovas patyrė nesėkmę Lietuvoje.

Juodraštis

1.

2.

(2 taškai)

64. Kokia yra pagrindinė karikatūros mintis? Kelintais metais karikatūroje pavaizduoto politiko reformos Lietuvoje peraugo į masinį sąjūdį?

Juodraštis

.....

..... Metai

(2 taškai)

65. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite tris veiksnius, kurie XX a. pab. sudarė sąlygas Lietuvai pasiekti nepriklausomybę.

Juodraštis

1.

2.

3.

(3 taškai)

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

102ISVU0

JUODRAŠTIS

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)

102ISVU0

2010 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

NEPAMIRŠKITE ATSAKYMŲ PERKELTI Į ATSAKYMŲ LAPĄ

RIBOTO NAUDOJIMO

(iki teisėtai atskleidžiant vokus, kuriuose yra valstybinio brandos egzamino užduoties ar jos dalies turinys)